

Diagnòstic de la realitat de les persones homosexuals a Terrassa.

Febrer 2014
Servei de Ciutadania i Drets Civils
Ajuntament de Terrassa

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	PÀG. 2
OBJECTIUS	PÀG. 3
DISSENY INVESTIGACIÓ	PÀG. 4
MARC GENERAL DE REFERÈNCIA	PÀG. 5
RESULTATS FOCUS GROUPS I ENTREVISTA	PÀG. 14
CONCLUSIONS	PÀG. 26
BIBLIOGRAFIA	PÀG. 28
ANNEX 1 (MOCIÓ)	PÀG. 30
ANNEX 2 (GUIONS FOCUS GROUP I ENTREVISTA)	PÀG. 34
ANNEX 3 (DISSENY D'INVESTIGACIÓ, AMPLIACIÓ)	PÀG. 37

PRESENTACIÓ

En data 28 de juny de 2012 (Dia de l'orgull Gai) el Ple de l'Ajuntament de Terrassa va aprovar una moció (annex 1) que preveu la signatura d'un **Pacte per a la Diversitat Sexual a Terrassa**. Els motius que van portar al PSC, ICV-EuiA i CiU i a promoure aquest Pacte van ser que tot i que el marc legal s'ha anat modificant cap a la igualtat, es coincideix a valorar que és necessari **combatre els processos quotidians de violència cap a les persones que no assumeixen una sexualitat normativa**.

A la moció es fa palès que l'homofòbia persisteix a la nostra societat tot generant prejudicis, menyspreu i discriminació cap al col·lectiu lesbià, gai, transsexual i bisexual. Per a combatre l'homofòbia a la nostra ciutat, els grups polítics signants de la resolució acorden, entre d'altres mesures, promoure un Pacte en el que s'acordin les "línies estratègiques que vetllin per la igualtat real a la nostra ciutat".

Per un cantó, ens trobem encara a la nostra societat una violència expressa i directa cap als homosexuals (insults, agressions, actes discriminatoris...) però també diversos autors, autores i representants del col·lectiu gai i lèsbic assenyalen l'existència d'una elevada vulneració de drets a les persones per raó de la seva orientació sexual i la seva identitat de gènere que en molts casos ni tan sols és percebuda com a tal, en tant que inherent al nostre constructe social (on només es reconeixen dues sexualitats normatives).

Cal doncs identificar quines són les situacions quotidianes que viuen les persones homosexuals que, tot i que molt subtilment i de vegades pràcticament de forma irreconeixible, ataquen la seva llibertat i dignitat. Per suposat, cal localitzar també aquelles altres situacions més òbvies. Només un cop s'hagin identificat podrem canviar-les. Per a generar aquest canvi, ens és imprescindible comptar amb els responsables dels diferents àmbits on es donin, exposar-los-les, discutir-les i intentar, entre tots, modificar-les.

Els espais on es poden donar aquestes possibles pràctiques discriminatòries han estat explorats per altres actors (per exemple, l'Ajuntament de Barcelona va promoure l'Estudi de les realitats de la població LGTB de Barcelona, al 2009). Existeix literatura i estudis diversos al respecte, però cal explorar si a Terrassa també es donen aquestes pràctiques i localitzar-les, amb l'objectiu de buscar punts de col·laboració entre els responsables d'aquells espais on es donin. Aquests referents, responsables o interlocutors haurien de ser els signants del Pacte, el qual hauria d'abordar com ajudar a modificar aquests comportaments, actituds i actes discriminatoris.

El present diagnòstic és doncs un estudi exploratori a Terrassa, centrat en les persones homosexuals a Terrassa, a partir de tècniques qualitatives.

Agraïments: volem agrair la participació de les persones LG que de forma desinteressada van accedir a venir als focus groups, així com a aquells i aquelles que ens van ajudar en la captació.

Sense la seva participació, aquest diagnòstic no hagués estat possible.

OBJECTIUS

El que presentem és una **investigació qualitativa de naturalesa exploratòria** sobre com viuen les **persones homosexuals** a Terrassa. Pretenem identificar aquells àmbits o espais on s'hagin sentit violentades, discriminades o bé incòmodes pel fet de tenir una orientació sexual diferent a la normativa.

El tema principal del següent treball és fer una **diagnosi** sobre com viuen les persones homosexuals a Terrassa. Les preguntes que ens fem són les següents:

- S'han sentit discriminades en alguna ocasió? si és que sí, en quin àmbit (escola, salut, laboral...)? i per què consideren que han estat discriminades?
- Si s'han sentit poc còmodes i en quines ocasions. En quins àmbits han preferit amagar la seva condició d'homosexual i per què. O bé en quins àmbits no s'han sentit en llibertat absoluta, còmodes i per què? Quines actituds o accions dels altres els ho ha impedit?
- Què troben a faltar a Terrassa?

Els resultats d'aquesta diagnosi ens han de permetre **identificar** quins són els **agents** responsables d'aquests àmbits a Terrassa amb la intenció d'involucrar-los en un **Pacte** que ens ha de permetre treballar conjuntament amb l'objectiu de remoure aquestes situacions.

El treball actual no contempla les **persones intersexuals** (persones que neixen amb genitals ambigus) ni les **persones trans**, terme que es pot referir tant a les persones **transsexuals** (persona que vol sotmetre's a una reassignació genital i modifica el seu cos per viure en el gènere que sent com a propi) com a les persones **transgènere** (persona que viu en el gènere oposat al qual va ser assignat en néixer, però sense modificar el seu cos necessàriament). L'especificitat i complexitat de situacions que poden viure aquestes persones no feia possible l'abordatge en aquest marc. Tot i així, farem una referència general al problema de la **transfòbia**.

El diagnòstic tampoc contempla les **persones bisexuals**, tot i que sovint aquestes persones poden tenir problemes de discriminació o d'intolerància en iniciar relacions afectives amb persones del mateix sexe i, per tant, el present treball ja tracta aquesta situació. D'altres situacions (com la incomprensió o rebuig de la bisexualitat per part de persones homosexuals i heterosexuales) queden fora de l'actual diagnòstic.

DISSENY D'INVESTIGACIÓ

La diagnosi a Terrassa s'ha realitzat exclusivament amb metodologia **qualitativa**. El disseny ha estat **emergent**, perquè si bé des d'un inici es tenia clar que es farien focus groups amb persones homosexuals, no estava decidit fer una entrevista a una experta, la decisió s'havia de prendre en funció dels resultats dels focus groups.

Idealment partíem d'obtenir 12 perfils per als focus groups d'homes i 12 perfils per als focus groups de dones, tot i que finalment en el cas de les dones s'han fet dos focus groups (un amb 5 dones i un altre amb 3, sabent que un focus group de 3 persones no és idoni i potser fins i tot no es podria classificar com a tal) i amb homes s'ha fet un focus group de 5 homes. És per això que es va decidir contrastar i ampliar la informació amb l'entrevista a una experta: la coordinadora i assessora del Servei d'Atenció a la Diversitat Sexual del Servei de Polítiques de Gènere de l'Ajuntament de Terrassa.

Érem conscients que seria molt difícil obtenir tots els perfils, en primer lloc per la dificultat de trobar-los i, en segon lloc, per la dificultat d'animar-los a participar en un grup amb altra gent, sent com és d'íntima aquesta qüestió. Tot i així, enteníem que el focus group era la tècnica més útil i eficient per tenir la visió més àmplia possible de la realitat terrassenca (seria inviable realitzar tantes entrevistes personals). Així doncs, hi va haver un primer treball de camp important: trobar les persones per a fer el focus group i aconseguir que vinguessin sense poder explicar del tot d'entrada l'objectiu (se'ls explicava un cop acabat), tot seguint la metodologia pròpia dels focus groups.

Obtindreu més informació del disseny d'investigació a l'annex número 3.

MARC GENERAL DE REFERÈNCIA

A qui preguntem?

El col·lectiu lesbià i gai (a partir d'ara LG) no deixa de ser una ficció necessària (Gerard Coll-Planes i Missé, 2009 i Gerard Coll-Planes, Bustamante i Missé, 2009) en tant que el col·lectiu està fragmentat (gais i lesbianes no mantenen gaire relacions) i molts no s'identifiquen sota les etiquetes convencionals, com la d'"homosexuals" perquè entenen que no deixa de ser una construcció social definida des de la sexualitat i les identitats de gènere normatives o bé perquè la consideren estigmatitzada, o bé perquè és un terme mèdic o bé perquè no tothom que manté relacions sexuals amb persones del seu mateix sexe es considera homosexual, entre d'altres raons.

Tot i així, és obvi que el terme ens ajuda a identificar les persones a les quals ens referim.

A continuació, presentem un breu i bàsic **glossari** (Gerard Coll-Planes, Bustamante i Missé, 2009 a no ser que s'indiqui una altra font) que ens ajudarà a entendre les diferències dins el col·lectiu LG, així com altres aspectes associats al tema que tractem i que apareixen al llarg del treball.

Homosexualitat: és l'interès i l'atracció sexual, emocional, romàntica i afectiva cap a les persones del mateix sexe (Enciclopèdia Britànica, online 2011). Prenem aquest definició perquè la considerem més completa que la de l'Institut d'Estudis Catalans, "qualitat o condició d'homosexual"; *Homosexual*: "Que sent atracció sexual envers els individus del mateix sexe" (consulta online 2012).

Homosexual: terme atribuït a l'escriptor hongarès Karl-Maria Kertbeny, que la va utilitzar el 1869 en un pamflet a favor de la revocació de les lleis contra la sodomia a Prússia. Posteriorment, va ser inclosa al llibre *Psychopathia Sexualis* (1886), de Richard von Krafft-Ebing, on es considerava l'homosexualitat com una desviació sexual.

Gai: per tal de distanciar-se del terme "homosexual" arran de la revolta de Stonewall el 1969, es va reivindicar l'ús de la paraula *gai* d'origen provençal i que vol dir "alegre" o "murri". Inicialment tenia un caràcter transgressor. Actualment, però, ha perdut el caràcter reivindicatiu i s'ha mercantilitzat.

Lesbiana: inicialment el terme *gai* feia referència tant a les dones com als homes atrets per les persones del mateix sexe. Tot i això, com ja havia passat amb la paraula *homosexual*, les dones quedaven invisibilitzades. Per això van crear el terme *lesbiana*, que deriva de l'illa Lesbos (actual Mitilene) on al segle VI abans de Crist la poetessa grega Safo ensenyava música, poesia i d'altres arts a noies per les quals sentia atracció sexual.

Queer: en anglès literalment significa *raret* i s'utilitza per insultar els nens i nenes que no actuen segons les normes del seu gènere. La reapropiació d'aquest insult és, per una banda, l'emblema d'un moviment polític que va sorgir a finals dels 80 del segle passat com a crítica a les organitzacions gais que s'havien institucionalitzat i, de l'altra, denomina una teoria que concep les identitats de gènere i la sexualitat com a construccions socials; de manera que trenca radicalment amb l'explicació biològica o natural de les formes que pren el desig i el

gènere. El discurs *queer* parteix d'una crítica a les identitats, argumentant que ens constreenen, i proposen la seva destrucció o reapropiació irònica. Alhora el discurs *queer* es caracteritza per una defensa de les formes de plaer i afecte minoritaris i per un rebuig a la demanda d'igualtat, ja que es considera que reforça els valors socials que precisament volen combatre. Segons Beatriz Preciado (2009) la teoria *queer* podria definir-se com una crítica als fonaments sexistes i heterocèntrics que impregnen el discurs de la modernitat.

Bisexual: es refereix a les persones que se senten atretes per les persones d'ambdós sexes.

Intersexuals: persones que neixen amb genitals ambigus. (Definició de Miquel Missé, a Transsexualitats, altres mirades possibles, 2012)

Trans: terme que es pot referir tant a les persones *transsexuals* (persona que vol sotmetre's a una reassignació genital i modifica el seu cos per viure en el gènere que sent com a propi) com a les persones *transgènere* (persona que viu en el gènere oposat al qual va ser assignat en néixer, però sense modificar el seu cos necessàriament). (Miquel Missé, 2012)

Transfòbia: violència (estructural, física, simbòlica, verbal, psicològica, etc.) cap a les persones que viuen identitats de gènere que defugen el binomi home-dona (definició extreta a partir de Missé, 2012)

Homofòbia: consulteu a partir de la pàgina següent.

Sexe: ens distingeix en femelles o mascles d'acord amb característiques biològiques dels nostres cossos com els òrgans genitals interns i externs, les característiques sexuals secundàries, els cromosomes o la càrrega sexual. (Definició de Coll-Planas a Dibuixant el gènere, 2013)

Gènere: té a veure amb el fet d'identificar-se com a dona o com a home i de comportar-se com a tals. (Coll-Planas, 2013)

Què busquem?

Busquem moments, situacions, actituds que es podrien definir com a “homòfobes” i que han patit dones i homes homosexuals a la ciutat de Terrassa.

És per tant necessari que prèviament definim què entenem per “**homofòbia**” i/o “**lesbofòbia**”.

Segons l’Olga Viñuales (Viñuales, 2002) la paraula homofòbia va ser utilitzada per primer cop al 1971 als Estats Units, per K.T. Smith, que tractava d’analitzar les característiques de la personalitat homòfoba en un article.

L’antropòloga Olga Viñuales desgrana en el seu llibre Lesbofobia (2002) les **causes** de la lesbofòbia així com la **naturalesa** de l’homofòbia.

Abans d’entrar en com entén Viñuales l’homofòbia i les seves dimensions, per tal d’entendre completament el plantejament de l’autora, hem d’explicar **com es construeix**, al llarg dels segles, l’homofòbia/lesbofòbia, segons Viñuales.

Viñuales comença argumentant que per a entendre la transgressió a la norma, aquesta s’ha d’explicar prèviament: cal abordar l’homosexualitat explicant prèviament el model que aquestes pràctiques qüestionen. És per això que Viñuales explica el model de reproducció que ha dominat el pensament occidental sobre la identitat sexual des del segle XIX.

Viñuales es pregunta per què en la nostra cultura s’han generat diferents identitats sexuals, com l’homosexualitat, fet que no passa en altres cultures on es donen de forma normalitzada relacions que nosaltres entendríem com a homosexuals. La nostra cultura ha generat un discurs social al voltant de l’homosexualitat que en d’altres llocs no es dona. Segons l’autora, es generen identitats com una reacció a l’opressió, en aquest cas, la d’una societat heterossexualista, com ho és la nostra. **Per què es generen aquestes identitats sexuals dissidents? Per què se les margina?**

A diferència d’altres cultures, on per exemple creuen que el sexe no intervé en la procreació, a Occident fins el s.XIX es pensava que els homes eren els únics que podien donar vida. No érem els únics en tant que és un fet que acostuma a donar-se en les cultures monoteïstes. Les religions monoteïstes inspiren teories monogenètiques sobre la vida (per exemple, l’home posa una llavor al ventre de la dona) i alhora aquestes teories dissenyen el paper dels gèneres en aquest procés, un disseny que es convertirà en tot un estil de vida.

Des de l’antiguitat fins el segle XIX es pensava que només existia un sexe i dos gèneres. Segons Viñuales, aquesta divisió dels gèneres tenia una legitimació sobrenatural en la religió: el sexe masculí era el més valorat per ser generador de vida. A la dona se li reconeixia un gènere diferent de l’home pel seu rol passiu. Però no pertanyia a un sexe diferent, sinó que se la considerava un home imperfecte. Fins que al 1820 es va descobrir l’òvul, de manera que l’home no era l’únic que intervenia en la procreació i es demostrava que la humanitat era sexuada (hi havia dos sexes diferenciats). Així que es va passar d’un model de procreació a un de reproducció on les diferències entre dones i homes s’explicaven per llur diferent naturalesa sexual. Així ho explica Viñuales:

“Sexe i gènere quedaven així estretament lligats, es prescrivia la còpula heterosexual i s’establí la reproducció com a finalitat única de la sexualitat humana, quedant qualsevol situació intermitja (com l’hermafroditisme, la transsexualitat o l’homosexualitat, que en èpoques anteriors havien estat considerades com a variants de l’ideal) exclosa de l’àmbit de la normalitat i relegada a anomalies i patologies. Aquest nou discurs dicotòmic de la medicina es va estendre i es va institucionalitzar en la societat, consolidant una **cadena simbòlica que vinculava entre sí sexe, gènere, orientació sexual i pràctiques sexuals**. Era un plantejament senzill: es naixia sent mascle o femella, la qual cosa significava comportar-se d’una forma complementària amb una persona de diferent sexe (rols masculins i femenins), preferir com a objecte de desig el sexe oposat i practicar el coit vaginal. I tota aquesta sèrie de supòsits inamobibles amb l’únic objectiu de perpetuar l’espècie”

En paraules de Preciado (2009) “Entre 1869, moment en què el llenguatge mèdic-jurídic de Centre Europa defineix per primer cop l’oposició entre heterosexualitat i homosexualitat com a lluita moral i orgànica entre la moralitat i la patologia, i 1969, moment de la formació dels primers moviments de defensa dels drets dels homosexuals a Estats Units i Europa, el **discurs heterosexual s’estén com a únic llenguatge biopolític sobre el cos i l’espècie**”.

Al segle XX un seguit d’investigadors i investigadores demostrarien la falsedat del discurs dicotòmic dels sexes i, en conseqüència, de la “cadena simbòlica” que descriu Viñuales. A més, el moviment feminista també va qüestionar el model de reproducció, tot demostrant que era possible i desitjable mantenir relacions sexuals sense finalitats reproductives.

En definitiva, la sexualitat femenina ha estat negada, castigada i estigmatitzada per la religió primer i després per la medicina per raons polítiques: negar, silenciar i estereotipar és una forma de control: la majoria de cultures han intentat controlar la seva reproducció social controlant la sexualitat femenina, categoritzada com a perillosa perquè era reproductiva.

En aquest sentit, el lesbianisme, en la seva expressió política, és més que una identitat sexual, és una actitud que compromet seriosament la política de gèneres, especialment pel que fa al poder que han tingut fins ara els homes per a definir les dones. Per tant, tant l’homofòbia com la misogínia tenen la funció social de sancionar les desviacions dels rols de gènere.

No ens entretindrem en aquest estudi a explicar els descobriments científics que segons Viñuales fan trontollar aquesta cadena simbòlica, com per exemple, que hi ha més de dos sexes, com el discurs del gènere era anterior al del sexe i com s’investiga el sexe humà en base aquest discurs de gèneres, com la medicina estableix quines eren les bones i males pràctiques sexuals, com acaba conclouent que l’homosexualitat és una malaltia mental perquè externament no hi havia símptomes; com comportar-se masculinament o femenina varia segons les cultures, la qual cosa vol dir que ser *home* o *dona* és un aprenentatge; com hi ha multitud de pràctiques sexuals no associades al sexe de la persona i com la perspectiva coitocèntrica dominant que sorgeix de la cadena simbòlica nega aquesta diversitat; com l’orientació sexual no depèn del sexe que es posseeixi ni de la identitat de gènere; com la identitat de gènere és una estratègia política que serveix per gestionar la sexualitat humana i la diferenciació sexual.

No ens entretindrem punt per punt perquè formaria ja part d'un altre treball, però sí que trobem interessant ampliar alguns dels aspectes apuntats més amunt perquè ajuda a desactivar els prejudicis en el marc dels quals hem estat educats.

Al llibre il·lustrat de Gerard Coll-Planas, Dibuixant el gènere, s'explica d'una forma molt entenedora com es va gestar i com s'ha anat implantant "(...) el gènere com una construcció cultural que regula les diferències i desigualtats entre homes i dones i que suposa l'exclusió de les persones trans, intersex, gais, lesbianes i bisexuals".

Coll-Planas contraargumenta el determinisme biològic, aquell que afirma que la nostra identitat de gènere està determinada per factors biològics i que justifica i considera immodificables les diferències i desigualtats entre homes i dones (per exemple, com s'argumenta el patriarcat en base a què els homes suposadament són més agressius per naturalesa i tenen tendència a dominar). Aquests arguments ens fan irresponsables davant les desigualtats i no han tingut en compte que en altres cultures i moments històrics les diferències de gènere es construeixen de formes diverses (per exemple, algunes cultures reconeixen el "tercer gènere").

Coll-Planas explica com l'entorn social i familiar determina des del primer moment en què se sap el sexe de la criatura, com s'haurà de comportar aquella persona, com haurà de vestir, què s'espera d'ella... Entre tots i totes reforçarem contínuament les suposades característiques innates atribuïdes a dones i homes.

En paraules de Preciado (2009) interpretant a Judith Butler, el gènere performatiu (gènere com a pràctica cultural i històrica) convida a pensar la identitat de gènere i sexual com a tàctiques disciplinàries, com a efectes d'un **procés pedagògic de genderització**.

Tornant a Coll-Planas, aquest reconeix també la rellevància del gènere, en tant que ens fa humans (no podem imaginar les persones en abstracte, sense saber si són homes o dones), estructura la societat (hi ha factors econòmics i polítics que contribueixen a mantenir l'estructura binària i desigual), ens construeix una identitat i estructura les relacions amb els altres (prescindir de les categories socials que donen estabilitat no és gens fàcil). Tots aquests factors, i malgrat que el gènere ens té sotmesos a tots i totes, dificulten enormement la tasca de "(re)dibuixar el nostre propi gènere".

Conclou doncs que "la nostra societat és sexista perquè partint de les nostres característiques sexuals se'ns classifica com a homes o dones, com si fossin dues categories fixes, clarament delimitades i centrals en la definició de la persona" de manera que si no podem ostentar trets atribuïts a l'altre gènere, acabem perdent perquè no podem desenvolupar-nos plenament. A més, no només estem construïts com a diferents, sinó que estem ubicats en una estructura desigual on allò masculí és el que està més ben valorat socialment.

L'actual contrucció dels gèneres perjudica especialment les **dones**, però també altres col·lectius, aquells que no responen al que s'espera d'ells segons l'actual model sexista:

Intersex: en tant que són persones que no es poden classificar com a masculins ni femenins, atribuir-los un gènere és un problema. Si s'admitissin més sexes, i no només la classificació binària, aquestes persones no tindrien tants problemes (no se'ls

sotmetria a tractaments agressius per adaptar el seu cos al sexe normatiu escollit per l'equip mèdic, no se l'obligaria a viure sota els paràmetres del gènere associat al sexe triat, es deixaria que triessin ells el seu gènere quan fossin més grans sense haver de viure la indefinició del gènere com un trauma...)

Trans: se'ls exclou perquè la seva identitat de gènere no correspon amb l'assignada en néixer en funció dels seus genitals (trobareu aquest tema més desenvolupat a la pàgina 13).

Lesbianes, gais i bisexuals: tot i haver-se produït molts avenços socials i legals, continuen estant estigmatitzats i és que l'homofòbia forma part de l'entramat que manté les diferències i desigualtats de gènere (no es comporten segons el gènere assignat). Per això, mentre hi hagi sexisme hi haurà homofòbia.

Tornant al concepte **d'homofòbia** de Viñuales, aquesta l'entén com la **conseqüència primera de la cadena simbòlica**, és una actitud de rebuig cap als que posen en qüestió els rols de gènere o les expectatives socials associades a aquests rols. És una actitud d'aversion i hostilitat cap als membres d'un grup basada simplement en la seva pertinença a ell i en la pressumpció que cada membre posseeix les característiques objectables atribuïdes al grup. La naturalesa d'aquesta actitud consta de quatre característiques, segons Viñuales:

Sentiment de superioritat

La medicalització de la sexualitat va establir l'heterosexisme com l'únic model a seguir i de referència per a avaluar altres sexualitats. En prendre la reproducció com a referència, la medicina decimonònica "naturalitza" un determinat model o cadena simbòlica. Aquest ordre sexual "natural" exclou als que dissenteixen d'ell sancionant-los negativament de diverses formes (per tant, se sanciona també a aquells que no es comporten com el que s'espera d'ells segons el seu gènere, com per exemple, una dona heterosexual amb una forta personalitat).

La deshumanització del l'altre

Consisteix en suposar que l'altre està mancat d'emocions i consciència. En pretendre que som diferents, es rebutgen les similituds, s'ignora l'altre, no es reconeixen les seves necessitats, que bàsicament són les mateixes que les de la resta de la humanitat. La deshumanització s'expressa de diferents maneres i en diversos àmbits:

- A través del llenguatge. La injúria està present en els acudits, les cançons, els comentaris i en la representació grotesca i burlesca de gais i lesbianes als mitjans de comunicació.
- A través de la ignorància o l'actitud de no voler saber (per exemple, aquells metges o psicòlegs que no reconeixen que l'homosexualitat no és una patologia i que, per tant, no confereix caràcter).
- A través de la representació grotesca de gais i lesbianes, tot caricaturitzant i deshumanitzant alhora que confirma estereotips. O el silenci, el fet de negar l'existència de l'altre.
- A través del distanciament social. Es percep la persona homosexual com algú que pertany a una categoria de persones determinada, la qual cosa genera distanciament social en les xarxes de parentiu, d'amistat i en el treball. Els que pateixen aquest

distanciament social és lògic que es facin més reservats, en tant que perceben l'hostilitat general.

Convicció de ser mereixedor de privilegis per estar en la posició correcta

L'homofòbia actual institueix un tipus de violència simbòlica que es caracteritza per dos tipus de sentiments respecte a gais i lesbianes:

- Les seves demandes són il·legítimes: *ho volen tot*, volen aconseguir més del que es mereixen
- Trangredeixen valors: no respecten les regles de joc, els valors morals tradicionals (família) tot prenent gaudir d'una sèrie de drets propis dels heterosexuales.

L'amenaça de la diferència

La institucionalització de la vida privada, de la sexualitat i de les emocions evita que els individus hagin de reinventar el seu lloc en el món contínuament. És més còmode i fàcil actuar prenent com a referència models de conducta *prescrits*. Des d'aquesta perspectiva, hem d'entendre que les institucions i, sobretot, la institucionalització de les relacions, substitueixen els instints com a mecanisme d'adaptació social, ja que facilita l'acció sense haver d'aturar-se a considerar altres alternatives. Així, s'estalvia esforç personal alhora que consolida la conformitat social. Aquesta mena d'anestèsia social s'evidencia en el profund rebuig a parlar sobre qualsevol tema que alteri la consciència d'estar en la posició correcta. El silenci i la ignorància són les seves principals estratègies.

Segons Gerard Coll-Planes, Bustamante i Missé (2009) l'homofòbia és l'**opressió que s'activa en contra dels qui se senten atrets per persones del mateix sexe**. Coll-Planes estructura aquesta opressió, de la mà de l'autora feminista Iris Young (2000), a partir de tres dimensions:

Violència: de l'insult a l'assassinat

S'inclouen els actes de violència física, emocional i simbòlica que es proposen degradar, humiliar o estigmatitzar membres d'un grup per tal de ser-ho. L'autora, malgrat condemnar els actes i els seus autors, posa en relleu que el problema greu és el caràcter sistemàtic de la violència, és a dir, la seva existència en tant que pràctica social.

La violència pot ser física (pallissa), simbòlica (atac a la categoria social, a través d'un acudit per exemple) o psicoemocional (com un insult). Pot provenir de l'exterior o pot dirigir-se cap a un mateix (depressió, suïcidi). Pot ser per activa o per passiva (obviar un problema que afecta la categoria social, per exemple).

Marginació

La marginació, segons Young, és l'expulsió d'una categoria de gent de la participació igualitària en la societat, que queda potencialment subjecte a privacions i exposada a la vulnerabilitat.

L'opressió ideològica

És el fet d'experimentar que el discurs dominant invisibilitza un grup social, l'estereotipa i l'assenyala com *l'altre*.

Els estereotips creen imatges homogènies del grup social, alhora que li atribueixen formes de ser i de viure considerades negatives (ex. gai associat a la SIDA)

La invisibilització, que els autors relacionen amb la misogínia (en ser la sexualitat femenina un instrument de desig masculí, fa impensables les relacions erotico-afectives entre dones; Borrillo, 2001) és el que fa que els estereotips sobre les lesbianes no estiguin tan estesos. A la invisibilització és encara més complicada d'enfrontar-s'hi que al rebuig, per exemple, perquè nega l'existència d'aquell grup.

Altres autors denuncien l'*homofòbia liberal*: actitud de tolerància cap a lesbianes i gais en la mesura que es despolititzin i retornin a l'espai privat, redefinint així l'espai públic com a heterosexual.

Un apunt: el problema de la transfòbia

Malgrat el diagnòstic no té en compte el col·lectiu trans, sí hem considerat important tenir-lo present amb aquest apunt en tant que, de fet, la transfòbia parteix de la mateixa arrel que la misogínia i l'homofòbia i és un greu problema que pateixen les persones trans i, per tant, la nostra societat.

A continuació es presenta un breu resum que no fa justícia al molt recomanable llibre del sociòleg Miquel Missé, Transsexualitats, altres mirades possibles.

Si bé en un primer moment, quan la medicina al món occidental comença a ocupar-se de les persones transsexuals, es podria definir com a període positiu perquè legitimava en certa manera les persones trans que eren considerades pervertides i s'iniciava la investigació dels tractaments, la patologització de la transsexualitat a llarg termini ha resultat ser una llosa per a moltes persones, en tant que en realitat, "(...) els interessos dels metges tenien molt més a veure amb mantenir l'ordre tradicional del gènere que no pas amb les necessitats de la població trans".

Avui dia hi ha moltes persones trans que no volen passar pel quiròfan per modificar el seu cos però reclamen poder viure en el gènere que desitgen. Argumenten que no tenen cap malaltia mental i encara menys una malaltia mental que es *curi* mitjançant intervencions quirúrgiques, la qual cosa no té gaire sentit. També és cert que moltes persones trans volen passar pel quiròfan i manifesten voler *ser* homes o dones. L'autor es pregunta aquí fins a quin punt ha influït la societat en aquesta decisió (ser dona transsexual com cal implica tenir vagina, pits, comportar-se de forma "femenina", odiar el cos d'home amb el que vas néixer, etc.). El problema doncs no seria operar-se o no, sinó en identificar l'origen del rebuig del seu cos que ha portat a moltes persones trans al quiròfan i quina és la resposta que la medicina ha donat a aquest malestar. El problema no és de les persones trans, sinó de la societat que no sap com classificar aquestes persones en el sistema binari actual de sexes (home/dona). De fet, a les persones trans, se les estimula per reproduir els models de gènere tradicionals (algunes preguntes del test per determinar si una dona trans pot començar el tractament hormonal són extremadament sexistes: t'agraden les revistes de mecànica? T'agradaria ser florista? T'agraden les novel·les d'amor?...) Aquests models xoquen de ple amb l'alliberament de la dona o les noves masculinitats.

Missé planteja que el problema no és la transsexualitat, sinó la transfòbia i que aquesta no es combat modificant els cossos segons les sexualitats normatives d'Occident (l'autor suggereix que seria molt positiu veure com altres cultures normalitzen la diversitat sexual sense els límits del sistema binari occidental del sexe i del gènere). Cal crear un nou marc normalitzador on la transsexualitat sigui possible sense les pressions de gènere ni estereotips sexistes. Només així acabarem amb la transfòbia.

RESULTATS PER ÀMBITS DELS FOCUS GROUPS I ENTREVISTA (Què volíem saber? Què hem trobat? Com ho hem classificat?)

Els focus group es van dur a terme seguint uns guions semi estructurats (annex 2) que contenien els temes que es van creure interessants a explorar però pels quals no es preguntava directament, excepte aquells que es consideraven principals i que no havien sortit de forma espontànea cap al final del grup (la gran majoria de temes, però, van sorgir de forma espontànea).

L'entrevista també es va fer seguint un guió semi estructurat (annex 2) i en, aquest cas, les preguntes sí es formulaven directament.

Les investigacions sobre la discriminació per raó d'orientació sexual són nombroses al nostre país, principalment aquelles que fan referència sobre quins col·lectius es produeix, de quina manera i en quin entorn. Aquestes investigacions, com la del Diagnòstic de les realitats de la població LGTB de Barcelona (Gerard Coll-Planes, 2009) ens permet fer-nos una idea del que podem identificar en el col·lectiu LG a Terrassa. No busquem elements explicatius de l'homofòbia, ni com s'afronta la pròpia homosexualitat (sortida de l'armari, etc). Busquem àmbits on poder intervenir com Administració i, si escau, conjuntament amb d'altres agents socials. És per això que la classificació per àmbits feta en el diagnòstic de Coll-Planes ens sembla molt pràctica per al que pretenem:

Discriminació a l'espai públic

Educació

Àmbit laboral

Salut

Lleure

Si bé es va iniciar el diagnòstic tenint en compte aquests àmbits, se n'han anat definint d'altres, ja sigui com a resultat dels focus groups realitzats a Terrassa (temes que han sortit espontàneament) o bé perquè s'ha considerat d'interès que sortissin:

Veïnatge

La visibilització en l'entorn (etiqueta que engloba aspectes generals de la vida quotidiana)

Terrassa (visió de la ciutat, com s'hi senten en tant que gais o lesbianes)

L'Ajuntament (com el perceben en tant que gais i lesbianes)

Les persones estrangeres

La gent gran.

RESULTATS

Espai públic i veïnatge

No s'han esmentat agressions físiques a l'espai públic ni insults greus, però sí **mirades i comentaris**. El cert és, però, que la majoria de les persones participants **no visibilitzen** en públic la seva orientació sexual.

(...) una abraçada en un moment donat (...). Ara, jo no m'he posat a fer petons al carrer.

(Dona de 41 anys)

(...) no he anat mai agafat pel carrer amb algú que és quan et pots trobar amb mirades o amb actituds... de gent que no et coneix (...)

(Home 66 anys)

(...) Jo per exemple no m'agafo amb la meua parella pel carrer, aquí a Terrassa, no m'agrada (...) perquè aquestes mirades, tant si són per curiositat o no..., no acaben de ser còmodes

(Home de 46 anys)

Hi ha uns pocs, però, que han decidit visibilitzar amb naturalitat la seva orientació sexual malgrat les mirades:

Jo amb la meua parella mai ens hem amagat ni res, en un determinat moment vaig decidir "per què m'haig d'amagar?", a qui no li agradi, és el seu problema (...) Jo crec que no mira malament, sinó d'una forma curiosa, no? Amb curiositat (...) Home, sí que hi ha gent que et mira de mala manera (...)

(Home de 35 anys)

Sí que s'observa però una **major sensació de llibertat** al carrer respecte anys enrera, ja sigui pròpia com d'altres persones homosexuals, fet que es considera positiu.

Antes no, hace muy poco tiempo, sabíamos quien era lesbiana y decíamos "hombre, aquella, ¿no?"..., pero ahora hay bastantes chicas que..., tan normal..., no sé, lo encuentran lo más normal del mundo, y además..., van con chicos, van..., quiero decir, en grupo, ¿no? amigos y amigas y..., no sé, los veo muy bien, muy diferente a lo que se veía hace unos pocos años...

(Dona 52 anys)

En paraules de l'experta entrevistada:

(...) Puedo percibir por la calle, parejas de chicos y chicas que van ya incluso con los bebés, de mujeres que han tenido criaturas y tal, con cierta tranquilidad (...) Como que las veo yo más relajadas a la hora de visibilizarse.

Respecte l'espai públic destaca la **invisibilització** de la dona lesbiana:

La dona és més ambigua, és a dir que, nosaltres, pel fet de ser dones, tu pots anar al costat d'una altra dona, i pot ser la teua germana, la teua mare, la teua neboda, la teua néta, o la teua amant..., no?

(Dona 61 anys)

S'observa com el discurs de la invisibilització (autoimposada o no) de la dona lesbiana en concret es dona més en dones adultes. Les dones més joves es fan més visibles davant la resta.

En quant al **veïnatge**, alguns dels participants destaquen la bona relació amb els veïns i veïnes més propers (de la comunitat veïnal, del carrer...) i creuen que la relació més estreta amb ells és clau en aquesta relació.

Pues, la senyora de davant (...) al principi en plan “ja veuràs (...)” I ja després con la señora, “ei, Montserrat, què tal?” Por la escalera de súper buen rollo

(Dona de 34 anys)

A nivell de barri (...) jo estic perfecta amb els veïns (...) em volen presentar noies, o sigui que... és fantàstic.

(Dona de 47 anys)

Ara vaig pel carrer (*referint-se al barri*) i em coneix tothom, em coneixen pel nom, sobretot a la meva filla, i aquest aspecte de Terrassa, doncs mira, m’ha captivat.

(Dona de 41 anys)

(...) Quan l’anàvem a comprar (*referint-se al pis*) sí que pensàvem “a veure com reaccionaran els veïns” (...) i, al contrari, els hi fa com gràcia (...)

(Home de 46 anys)

Aquests testimonis, entre d’altres, contrasten amb l’experiència de l’experta quan se li pregunta pel tipus de discriminació que més observa:

Yo principalmente he encontrado discriminación en vecinos, por ejemplo, y (...)

Tot i així, la gran majoria de consultes rebudes al Servei d’Atenció a la Diversitat Sexual no són per discriminació, sinó per problemes amb l’entorn familiar entre d’altres. Per tant, la incidència en el Servei d’aquest tipus de discriminació és poca.

CAP A LA NORMALITZACIÓ DEL FET HOMOSEXUAL: LA VISIBILITZACIÓ EN L’ENTORN

Sota aquesta etiqueta general hem incorporat aquelles valoracions que no eren explícites de l’espai públic o veïnatge però sí de la interacció dels participants amb el seu entorn més immediat del dia a dia, en espais o circumstàncies que no s’han classificat sota altres etiquetes (àmbit laboral, salut etc.). Es produeix una discussió sobre si **cal o no normalitzar i fer visible des del primer moment llur identitat sexual** en una societat clarament heterosexista.

Hi ha dues visions clares, la minoritària és aquella que no ho fa per **por** al que pugui passar:

(...) tindria por a expressar-me perquè clar, sempre penses... “et jutjaran... quin criteri tindran sobre l’homosexualitat? (...) jo he aconseguit fer-me amistats i l’últim que he dit és la meva tendència sexual (...) jo no hauria de tenir por, no? d’expressar-me i dir quina orientació tinc?

(Dona de 61 anys)

I la més generalitzada és partidària de fer-ho tant perquè no els importa el que els altres puguin pensar com perquè això ajuda a **normalitzar** la diversitat sexual i a trencar prejudicis respecte les persones homosexuals.

(...) a mi no em fa res ser gai a Terrassa, absolutament, públicament, potser perquè he arribat a un pensament, a unes conclusions a la meua edat que... de què m'haig d'amagar? (...) gent que em coneix... sé que a esques meves hi hagut comentaris estúpids (...) de gent imbècil n'hi ha a tot arreu (...)

(...) quan ets jovenet (...) el faltaven referents positius... històries de gent gai... però si jo hagués sabut que el gran machito Alejandro Magno, conquistador de tot el món tenia el seu amant (...) la única imatge que tenia de l'homosexualitat eren els estereotips, la pluma, el marica del barri, i aquell que... òstia jo no vull ser com aquest, ho sento! Però si hagués tingut referents positius, a lo millor en comptes de sortir de l'armari als 25, hagués sortit als 20 o als 18

(Home de 66 anys)

Jo amb al meua parella mai ens hem amagat ni res, en un determinat moment vaig decidir "per què m'haig d'amagar?" a qui no li agradi és el seu problema

(Home de 35 anys)

Des del primer dia, presentar-me qui sóc, que no és que sigui només lesbiana, "sóc la tal" però deseguida, "és la meua dona"

(Dona, 41 anys)

(...) yo he escogido ser visible desde siempre (...) l penso que això és necessari. Y yo lo hago por mi, no por nadie. Pero pienso que és millor que naturalitzis les coses, a què les amaguis.

(...) yo creo que cuando tu naturalizas recibes lo mismo (...) vamos huyendo y el tema no se toca. No se toca porque, claro, igual incomoda, o igual se irrita alguien ¿no?

(Dona de 34 anys)

També hi ha qui es pregunta per què les persones homosexuals han de donar explicacions de la seva orientació sexual, quan els heterosexuals no ho fan. Potser caldria que la societat tinguis en compte que hi ha altres opcions a part de l'heterosexual.

La gente que realmente que me ha venido y me ha preguntado lo que sea, yo no se lo he negado, jamás. Pero yo no voy a decirlo, no (...)

(Dona de 47 anys)

I explicacions de què, a veure? Jo no tinc perquè explicar amb qui me'n vaig al llit, a veure... Però sembla que sempre haguem d'estar donant explicacions... És una mica també, canviar el vocabulari. "Marit", perquè?, "parella". Pregunta parella i no preguntis marit. És, és..., moltes vegades és vocabulari també.

(Dona de 49 anys)

És per això que es reclama la **normalització del fet homosexual**, de formes molt diverses, a través de la **producció cultural** en general, així com promovent un **vocabulari integrador** de totes les possibles orientacions sexuals i tot allò que les acompanya.

La majoria de persones que s'atén al Servei d'Atenció a la Diversitat Sexual presenten problemes amb el seu entorn i la raó principal és que no s'han fet visibles, no han "sortit de l'armari":

Son personas que se encuentran desconectadas de otras personas iguales, o que al menos tengan el tema de la orientación sexual en común (...) Esto lleva implícito que si les pasa esto, o bien no lo han visibilizado en su entorno y, por lo tanto, no han tenido la oportunidad de darse a conocer en esta faceta (...)

En general s'observa, però, que Terrassa no és una ciutat que presenti gaire problemes per a la visibilització, com veurem en el següent apartat.

TERRASSA

En general, els participants creuen que Terrassa és una ciutat **oberta a la diversitat sexual** on les persones homosexuals s'hi poden trobar a gust. No obstant, no sempre ha estat així, sinó que tothom hi veu una evolució positiva cap aquí al llarg dels anys. Com veurem al següent apartat, consideren que la feina realitzada per l'Ajuntament hi ha pogut influir, tot i que amb matissos.

(...) la trobo una ciutat més oberta de, de mires (...) aquesta capacitat d'acollir a gent de fora, d'entendre..., no sé, situacions diverses, no? (...) de més llibertat, no? d'idees?

(Dona de 68 anys)

Des que vaig venir a Terrassa, vaig al meu aire i, això... no es fica amb mi ningú, tampoc

(Dona de 20 anys)

És que jo a Terrassa com a lesbiana estic súper còmode (...)

(Dona de 41 anys)

(...) és una ciutat, almenys en aquest aspecte, que és bastant innovadora. I que ha trencat una mica de motllos, sí que en tens la sensació

(Dona de 47 anys)

(...) jo fa 8 anys o algo així que vaig sortir de l'armari i sobretot els nois (...) tots els amics que tens pues ja no són amics teus (...) ets més machito per ser homòfob, però ara per sort (...) sent hetero, si es porta amb nois gais, aquest és el més interessant (...) que l'homòfob és el raro, per sort, és la mala persona

(Home de 20 anys)

Alguns consideren també que aquesta **tolerància** cap el fet homosexual que es percep a Terrassa és **impostada**, és a dir, que a molts ciutadans i ciutadanes els estarà bé mentre no els toqui de la vora i, per tant, encara resta molta feina per fer.

Jo he notat a Terrassa, a mi m'ha passat que en sortir de l'armari (...) si ets molt conegut, pateixes molta homofòbia sobretot per part d'amics que havien sigut amics abans (*fa referència a amics d'abans de fer pública la seva orientació sexual*)

Hi ha una acceptació però quan surts al carrer i et poses a la societat normal i corrent i vas a la plaça del mercat, allà no és igual, eh? que a les estadístiques (*prèviament s'ha fet referència que segons les estadístiques, Espanya és un dels estats del món on hi ha més acceptació de la diversitat sexual*)

(Home de 69 anys)

(...) oberta és... és la imatge que es vol donar (...) Vull dir de portes enfora sí que semblen una ciutat molt oberta, que hi hagi molta tolerància, però la veritat és que ens falta molt encara

(Dona de 49 anys)

L'AJUNTAMENT

Hi ha hagut alguns participants que han observat que l'Ajuntament ha pogut tenir un paper positiu en la normalització del fet homosexual a Terrassa, si bé des d'un punt de vista d'imatge. Es podria interpretar que se'l considera un Ajuntament *gayfriendly*.

És que jo a Terrassa com a lesbiana estic súper còmode (...) El que té l'Administració aquesta és que és molt estètica (...) Trobo que sap posar molt bé els noms (...) Penso que té un departament de màrqueting que funciona molt bé. Però que em convé. I és molt obert a tota la diversitat i a les minories (...) Jo suposo que d'alguna manera, doncs, no sé, com que han contagiat això a la població (...)

(Dona de 41 anys)

L'experta entrevistada considera que la tasca municipal i la de **l'associacionisme** ha pogut influir en la normalització:

(...) El hecho de haber sido una ciudad que ha tenido muchas iniciativas y que ha hecho cosas con respecto a la diversidad sexual, pues bueno, el Festival, el hecho de tener el Servicio aquí, el hecho de haber celebrado el 28 de junio, el hecho de tener una asociación también durante bastante tiempo (...)

En quant a serveis de l'Ajuntament en concret, es detecta una certa manca d'informació respecte l'existència del Servei d'Atenció a la Diversitat Sexual i es fan alguns comentaris respecte la policia municipal:

(...) cada dos per tres estava la policia allà. I allà no passava res (...) I aquella gent al final el van tancar (...)
(fa referència a la suposada pressió policial que rebia un bar de gais a Terrassa)

(Home de 46 anys)

ÀMBIT LABORAL

En l'àmbit laboral hem trobat situacions de tot tipus, tant de **discriminació** com d'absoluta **normalitat**, si bé es coincideix a pensar que és un dels àmbits més problemàtics per a la persones LG, ja que hi ha risc real de perdre la feina o, fins i tot, persones que assegurin haver-la perdut en sortir de l'armari. Davant aquest perill, alguns opten per **invisibilitzar** la seva orientació sexual i d'altres, en canvi, per fer-la **evident** des del primer moment i evitar així complicacions en un futur.

(...) I jo, per exemple a la última feina que vaig estar (...) me'n recordo que vaig sortir a la revista aquella de "XXXX"? *(s'obvia per no identificar)* pos em van estar a punt de despedir de la feina, per això...
(Dona de 49 anys)

(...) em vaig fer parella de fet amb la meva dona (...) i quan vaig fer una festa, com si fos un casament, el cert és que poc després em van fer fora. Jo sempre he lligat caps una mica perquè vaig passar de ser la mà dreta del meu *jefe* a què no volia saber res de mi, que després ja no em deixava entrar ni al seu despatx, i que després em va fer fora (...) Quan jo vaig treballar després "hola, me llamo XX, soy lesbiana ¿qué tal cómo estás? I a partir d'allà, sempre he funcionat així, i és com millor em funciona a tots nivells
(Dona de 41 anys)

(...) si no t'ho demanen no ho dius, però en el moment que parles de lo que has fet el cap de setmana o algo doncs, doncs si surt el tema, jo ara ja ho dic de forma natural

(Home de 46 anys)

(...) jo en els llocs on he treballat no surto mai de l'armari, sincerament, no sé, no m'agrada
(Home de 20 anys)

ÀMBIT SANITARI

Pel que fa a aquest àmbit, s'ha detectat un **clar heterosexisme** (pressumpció d'heterosexualitat) entre el col·lectiu mèdic, que, per raons òbvies, es detecta principalment entre els i les ginecòlegues. Aquest heterosexisme no sempre es viu de forma negativa. Només en un cas de salut mental (que després va ser descartat com a tal) es denuncia una clara discriminació cap a una parella LG.

(...) sí, no sé, com dient que, si estava amb una altra noia, "ah..., os haceis mimitos...", o no sé què, així, com si no fes res, saps? Que li treu valor
No sé, se debe pensar que jugamos a les barbis, o algo así...
home, em va fer sentir una mica malament, no? Per dir, "bueno, de què vas?" (*referint-se al tracte d'un ginecòleg*)
(Dona de 20 anys)

Amb les ginecòlogues jo he rigut molt (...) m'he resistit fins el final, resistit entre cometes, eh? Perquè et fan les típiques preguntes, no? (...) I dius "a veure si cau solet" (...) si és que no cauen no cauen... I et dius "Tio, que ets un professional de la salut!"

(Dona de 47 anys)

En paraules de l'experta:

(...) Me han venido chicas comentando cosas sobre el tema de como las trata..., como se encuentran ellas, por ejemplo cuando van al ginecólogo, que es un tema que todo el mundo comenta. O sea, el hecho de que te pregunten siempre si tu marido no se qué o no sé cuanto, sin tener en cuenta que a lo mejor no tienen marido, por ejemplo... El hecho también de que no se tenga un conocimiento de la mujer lesbiana, de como ella siente, todo el tema ginecológico, a la hora de hacerse revisiones, las necesidades que tiene, las diferencias que tiene también, pues a la hora de utilizar un espéculo, o a la hora de hacerse una exploración, tener en cuenta si le parece más fácil con un ginecólogo o con una ginecóloga, cierto que no podemos elegir con la Seguridad Social... Pero sí que hay cosas que se podrían tener en cuenta, por ejemplo, el tema de los espéculos (...)

I en quant al col·lectiu mèdic en general, hi ha experiències de tot tipus:

Com a usuari no he tingut mai problemes, al contrari... he hagut d'anar per coses íntimes, diríem... I molt bé, molt bé... molt... aquí a Terrassa mai no he trobat cap rebuig

(Home de 69 anys)

Jo crec que costa molt... vull dir, sempre has de ser hetero (...) jo ho entenc sempre així per com em parlen (...)

(Home de 20 anys)

I destaca el tracte d'un professional de la psicologia:

(...) "aquesta nena, que està en risc, perquè sou dues dones" (...) la nena està perfecte, perfecte i no ens donava l'alta (...) perquè ella interpretava que estava en perill.

(Dona de 41 anys)

Només quan es pregunta expressament al grup d'homes sobre l'afectació del **VIH** en el col·lectiu gai se'n parla, perquè si bé se'l considera un problema greu per als adolescents (tant heterosexuals com homosexuals) els participants es consideren fora de risc.

En paraules de l'experta:

Del tema de los jóvenes y del VIH, bueno, creo que es un tema que se ha de trabajar en todos los jóvenes, tanto heterosexuales como homosexuales. Pero en el caso de las personas jóvenes, yo creo que va unida la información o el seguimiento que le puedes hacer en el tema de la diversidad sexual, conjuntamente con el VIH, sobretodo en chicos. Y en el caso de las chicas lesbianas también, sería tonto pensar que una chica lesbiana no pueda tener una relación con un chico, con un chico gay, o bisexual en un momento determinado, o lo que sea. Y pienso que este tema, lo vamos relajando, y de alguna forma, lo vamos delegando a las asociaciones específicas o a los programas específicos.

ÀMBIT EDUCATIU

Hi ha una preocupació general per l'**educació heterosexista**. Es fa palès que a l'escola no es parla ni es fa referència a les diferents orientacions sexuals que es poden tenir; que s'orienta l'educació dels infants cap els rols de gènere socialment establerts; que no s'assenyalen referents positius LG i que no es tenen en compte altres famílies que no siguin les heterosexuals (malgrat que fins i tot estan reconegudes legalment).

“(....) l'educació que es dona a l'escola... tampoc és massa, massa oberta, massa tolerant i, no s'expliquen ..., no s'explica ben bé, per exemple, a nivell familiar, els distints, els diferents tipus de famílies, encara no s'expliquen. Es comença a explicar, per exemple, pare i mare separats, o que n'hi ha un de sol, però..., dos mares o dos pares..., no, això encara no existeix a les escoles, i hauria d'existir”

“(...) ja als nens des de que són petits se'ls ensenya l'heterosexualitat, tal qual, o sigui, no se'ls hi dona la possibilitat de pensar en altres possibilitats”
(Dona de 49 anys)

(...) se tendría que hacer una función educativa (...) per formar les persones que representa que estan formant, que ho facin d'una manera determinada
(Dona de 34 anys)

Segons l'experta, cada cop hi ha, però, més necessitat de parlar-ne a les aules:

(...) este tema nuestro, la diversidad sexual, cada vez es más público y la gente quiere cogerlo más, porque está viendo evidencias dentro de la clase, sobretodo los profesores de gente gays, lesbianas, y necesitan hablarlas dentro de la clase porque ya se encuentran con casos. Eso es definitivo, es decir, para que un profesor o una profesora se interese por una charla o un taller sobre diversidad sexual en cualquiera de las edades que damos, es que se encuentre un caso. O que ese profesor también, incluso sea gai o lesbiana, eso también

Es considera que ja a **Primària** els nens i les nenes haurien de començar a sentir parlar de la diversitat sexual, no només per a la seva **normalització** sinó també perquè ajudaria a entendre *què els passa* a aquells que són gais i lesbianes (o ho semblarien segons el nostre imaginari) i reben **insults** i no entenen per què.

(...) el meu fill, quan anava al cole i feia primària, doncs, clar, rebia insults, patia (...) perquè ell no ho tenia assumit encara perquè... un nen de 10 anys no ho té assumit encara la seva sexualitat (...) en el

moment de passar a la secundària, assumeix la seva homosexualitat, li va passar tot lo contrari, llavors era com el nen guai de la classe, les nenes volien ser amb ell, perquè ho tenia tan assumit que si li deien algo, ell deia "sí, i què?"

(...) als 10 o 11 anys els nens homosexuals comencen a patir les agressions verbals

(Home 46 anys, *el fill també és gai*)

(...) jo a cinquè, sisè de primària, recordo que em deien "maricón" (...) al principi no sabia què significava, i crec que no vaig saber què significava en tota la primària (...) jo en aquell moment em pensava que m'agradaven les nenes perquè la societat em deia que m'agradaven les nenes, no coneixia cap gai, no sabia, que no sabia què era (...) i llavors als 12 o 13 anys, a primer d'ESO vaig dir "ala, sóc gai!" perquè vaig veure altres gais (...) I jo vaig tenir problemes, doncs això, a tercer crec que va ser, perquè tots els nois van voler pegar el gai (...) però la gràcia de ser relacions públiques era que totes les noies de quatre cursos van dir "pues no, no li pegueu" (...) Després anant a un altre (*es refereix a un altre institut*), vaig fer un grau mitjà, també vaig tenir problemes perquè sempre hi ha els típics, els estúpids, que també, "mira és el gai, és el gai, és el gai..." i després vaig també canviar i també, sempre hi ha un o dos que et miren perquè ets el gai o ets raro, ets antinatural... a mi a l'escola de XXX (*esmenta una especialització que s'obvia per no identificar*) em van dir antinormal, antinatural, antianimal... (...) I la sexualitat quan s'estudia de sexualitat, no s'estudia... només d'estudia la sexualitat heterosexual (...) i jo crec que això ja és falta d'educació a primària (...)

(Home de 20 anys)

També es detecten **actituds poc tolerants** de mares i pares en l'entorn escolar:

"jo m'havia trobat amb el meu fill gran, quan era petit, i en alguna època que..., en el cole, per exemple, o que jo no podia anar a recollir-lo, o que hi anava la meva parella (...) I..., allò de que..., els altres nens, algun nen es burlava, o alguns pares, allò que..., rumorejaven, allò de que parlaven baixet, sí que m'havia trobat (...)

(Dona de 49 anys)

L'experta s'ha trobat més casos a **Secundària** que a Primària i destaca la dificultat d'encarar el tema desde les escoles:

(...) a Primària no tant perquè a Primària encara és una edat que els nens no tenen les coses molt definides. Però sí que hi ha algun cas de transsexualitat a Primària (...) Hay profesoras que se interesan y que se ponen en contacto con el Servicio, o lo hablan con los padres... Sobretudo hablarlo con los padres les cuesta más porque no quieren tampoco que los padres se ofendan (...) Pero sí que buscan recursos. Lo que sí que ocurre es que, en el caso en que están detectando, por ejemplo un acoso hacia un niño que puede ser diferente, en muchas ocasiones, cuando ven que es algo que está allí y que... como que lo niegan un poco, hay profesoras como que no quieren verlo, ¿no?. Como todos los niños que se pelean, o como todos los niños que hacen tal..., les cuesta mucho muchas veces destapar un caso de acoso, o reconocerlo. Es decir, es como si se fueran a meter en un lío, ¿sabes? Y después, que si la responsabilidad de la escuela, que si la negligencia de la escuela, que si la negligencia del mismo profesor..., eso les cuesta.

Los jóvenes, como que está mucho más evidente, ya no tienen ningún tipo de eso para ocultarlo, es la época peor para el chaval gai o lesbiana, porque él ya se ocupa de..., o bien lo dice a los cuatro vientos y es la reina de la clase, que eso también ocurre (...) Es la reina de la clase y, por lo tanto, como tiene mucha pluma, pues no les afecta a ellos. Es decir, este ya es una nena, y las nenas están locas por el nene, porque es muy tierno, y él tan bonito que es. Pero es una época difícil, porque el que no es así, y no se demuestra así, primero, no le gusta ver al compañero éste que está todo adorado, de esta manera, porque él no se siente así (...)

ESPAIS DE LLEURE PER A LG

Aquest ha estat un dels temes que ha generat més debat (seguit de la discussió sobre si les persones LG han de visibilitzar o no la seva orientació per a ajudar a normalitzar la seva situació).

En primer lloc es discuteix si és convenient o no que a la ciutat hi hagi **espais específics** per a LG (actualment no n'hi ha). Hi ha dues posicions: els que creuen que sí cal un espai de referència per a LG (tot i que pugui estar obert a persones heterosexuales) i aquells que creuen que les persones LG han de poder estar i mostrar-se amb total normalitat als espais ja existents (bars, discoteques, etc.) i que crear llocs específics podria acabar en guetos per a LG, resultat que consideren negatiu.

(...) jo ho trobaria meravellós, que hi hagués un local, un lloc on jo pugués anar a fer un te, i xerrar, xerrar amb persones de diferents edats, però que fossin persones com jo... que no em sentís que em podrien jutjar, o..., sentir-me a gust, i còmode, eh? (...) i això no existeix. Tot està enfocat, encara a..., a els heterosexuales

(Dona de 61 anys)

(...) el fet de que hi haguessin espais, d'aquests que, que tu trobes a faltar? (*referint-se a espais LGTB*) I que em sembla molt, molt bé, no... o ..., o crearia encara més..., un tipo de..., perdoneu-me l'expressió, un tipo de gueto, de lloc...

(Dona de 68 anys)

(...) es una forma como de separarnos. Yo creo que es mejor..., tu vas..., quieres tomarte un café en un bar, pues vas a tomarte un café con quien quieras...

(Dona de 52 anys)

(...) Jo crec que s'han d'anar fent coses en llocs diferents (...) encara que està bé això de tenir un local. Però volem fer coses en llocs diferents, perquè no és bo (...) tenir un lloc que és un gueto

(Home de 69 anys)

Jo crec que falta, eh, un espai concret. Jo sóc gai i sóc de Terrassa, on vaig?

(Home de 46 anys)

L'altra discussió és sobre quin **tipus** de local i quines **funcions** hauria de tenir, si més socials o més lúdiques. Es coincideix en què han de de ser espais **oberts** (per a gais, lesbianes, transsexuals, bisexuals però també heterosexuales que se sentin còmodes en aquest tipus d'espais). Entre els homes es fa evident que desconeixen el Servei d'Atenció a la Diversitat Sexual de l'Ajuntament, mentre que és un espai molt conegut per les dones (segurament perquè està ubicat al Servei de Polítiques de Gènere, tot i que també atén homes).

(...) I no estic parlant d'anar a lligar, ni de discoteca, ni anar a ballar, ni molt menys, eh? Estic parlant, pos això, de parlar d'un bon llibre, d'una pel·lícula..., que si la nena teva ha tingut febre, pos si se n'ha de parlar, se'n parla... estar a gust i còmode..., i això no existeix (...)

(Dona de 61 anys)

Sería un lugar de encuentro, pues... para momentos que necesitas estar con gente con quien puedas hablar abiertamente, que te entiendan (...)

(Dona de 49 anys)

Jo considero que falta un lloc, un referent gai, pot ser un local, eh, a mi m'agradaria com a gai, tenir (...) pot ser un bar (...) un punt de trobada per a gais (...) amb activitats variades

(Home de 20 anys)

(...) a mi m'agradaria pensar també en el que no està del tot assumit. El mig tímid, al que li agradaria acostar-se i no vindrà a un acte i, en canvi, si hi hagués un bar, menys específic, alo millor un dia es deixa caure (...) Els cambrers que hi ha allà, no et diré que han de tenir ploma, però han d'atendre al *recién llegado*.

(Home de 66 anys)

(...) fa falta aquí, un puesto un tu hi puguis anar, on tu puguis tenir algo, no sé si això es diu Casal Lambda, un lloc físic, una associació on la gent hi pugui anar (...) a buscar recolzament (...) si jo tinc un fill, i no sé res d'això, puc anar a un puesto que m'informin

(Home de 46 anys)

El que passa és que muntar una cosa així, massa oficialitzada, no funcionarà mai. Un local gai ha tenir una mica de puteria, hòstia, i una mica de morbo, i una mica de... Si és un local amb l'emblema de l'Ajuntament, ja no funciona.

(Home de 66 anys)

La proximitat de **Barcelona** es viu com a positiva perquè permet tenir vivències diferents i, qui ho desitgi, un cert anonimat, tot i que no per això es considera, en general, que no es pugui viure lliurement com a gai o lesbiana a Terrassa.

S'esmenta puntualment **internet** com un lloc on trobar altres persones de la mateixa orientació sexual.

GENT GRAN

Sorgeix una doble preocupació respecte la gent gran: tant perquè molts no viuen encara la seva sexualitat amb **normalitat**, com perquè aquells que ho han fet, han de tornar a amagar la seva orientació sexual si van a una **residència**. Aquest últim tema preocupa més els homes, potser perquè són els que tenen menys fills (i per tant, entenen que probablement acabaran els seus dies en una residència) com perquè dues dones lesbianes passarien més desaparcebudes en una residència si demanen una habitació conjunta, etc (podrien passar com a amigues).

La gent gran, normalmente tanto mujeres como hombres, tienen una gran dificultad a la hora, incluso, de acceder a los servicios. Es decir, o por desconocimiento, o por falta de recursos..., por ejemplo de utilizar el Internet (...) "¿a donde voy yo para que me ayuden, porque yo ya soy una persona mayor, y ya no puedo estar con gente más joven, o no voy a encontrar a gente de mi edad..." Que es cierto, les cuesta encontrar a gente de su edad, como que la gente ya se resigna a lo que ya ha vivido, y mucha gente todavía vive doble vida, o le cuesta visibilizarse (...) les falta la posibilidad de poder facilitarles el saber que es para ellos, el saber que la gente mayor puede todavía vivir una vida amplia y acorde a su diversidad sexual, incluso visibilizarse e incluso, aceptarse socialmente. Y no lo hacen (...)

(Experta)

Que tu te'n vas a qualsevol sala gai i veuràs desde gent de 18 a gent de 80, eh! I divertint-se, és a dir, la gent gran (*riure*) també eh... el contacte físic, o tenir relació sexual, ha de ser... un dret de totes les edats, o sigui de la gent gran també (...)

(Home de 66 anys)

(...) quan s'arriba a gran (...) igual ha d'anar a parar a un centre de residència o un geriàtric, i lo que es troba molta gent gran, és que han de tornar a entrar dintre de l'armari, perquè a dintre dels geriàtrics tu no pots entrar dient que sóc gai perquè et tornes a trobar... (...) no es pot mostrar com a gai.

(Home de 46 anys)

Si fossim gent rica, segur que s'hagués muntat una residència exclusiva, però no hi ha cap possibilitat (...) però hi ha una altra línia d'actuació que és molt bona i és la formació (...) a personal de residències geriàtriques, a personal sanitari, d'informar-los que no tothom és heterosexual (*riures*) i això està funcionant molt bé (...) *(fa referència a les accions que duu a terme la Fundació Enllaç)*

(Home de 66 anys)

PERSONES ESTRANGERES

Aquest tema no ha sortit espontàneament a cap focus group i no s'ha preguntat expressament. Es va intentar que algun participant ho fos, però no va ser possible. A continuació reproduïm l'opinió de l'experta entrevistada, a qui sí se li va preguntar directament pel tema.

De personas extranjeras, lo que me he encontrado es gente, realmente, con una gran invisibilidad, un gran tabú, sobretudo personas..., recuerdo una chica marroquí, que he tenido muy pocas, pero una chica marroquí que, bueno, que lo vive fatal porque tiene miedo que los hermanos le hagan daño, incluso... O sea, de decir, muy mal. Y en el caso de personas sudamericanas, pues lo viven también con mucho tabú. Ahí te puedes encontrar una gran diversidad según el país, porque también son muy militantes y muy reivindicativos. Cada vez menos, porque en algunos países sudamericanos incluso ya tienen movimiento asociativo importante, y tienen algunas ley de matrimonio y todo eso. Pero también es un gran tabú lo que viven.

CONCLUSIONS: ÀMBITS D'INTERVENCIÓ: AGENTS DEL PACTE (on sembla que cal intervenir? Qui pot fer-ho?)

De l'anàlisi de les transcripcions dels focus groups i de l'entrevista a l'experta, es pot desprendre, resumidament, les següents conclusions:

Terrassa en general es pot considerar una ciutat prou oberta on les persones homosexuals acostumen a trobar-se força còmodes (sempre hi ha excepcions). Els seus carrers no conviden especialment a viure de forma visible com a gai o lesbiana (com podria passar al Gaixample o Sitges, per exemple) però tampoc no es perceben com espais hostils o agressius, tot i que aquelles persones que decideixen visibilitzar la seva homosexualitat de vegades es troben amb mirades "curioses" o "intimidatòries". Tot i així, en general se senten prou còmodes.

Quan ens acostem al veïnat, aquesta comoditat va en augment. És a dir, com més propera és la gent, més a gust se senten vivint obertament com a gais i lesbianes. Sembla doncs, que la visibilització de l'orientació sexual en l'entorn més proper és un element positiu per combatre l'homofòbia.

Es considera que el paper de l'Ajuntament (amb activitats i campanyes diverses) i de les associacions (alguna de les quals havia estat molt activa) ha ajudat a construir una ciutat més oberta. Tot i així, també es critica el que de vegades es percep com una postura "estètica" de l'Ajuntament i que moltes persones mostren actituds impostades (saben que han mostrar-se educadament amb les persones homosexuals però en el fons hi ha un rebuig).

En quant a l'àmbit laboral, educatiu i sanitari, trobem tant l'heterosexisme (present a tota la societat i del qual costa ser-ne conscients) com discriminació *expressa*.

Per un cantó, l'**heteronormativitat** (heterosexisme obligatori) imperant i inherent a la nostra societat en general que impregna aquests àmbits i que té unes conseqüències. Malgrat podria semblar "inofensiu", en realitat és, com hem pogut veure, la conseqüència directa del model binari sexista. L'heterosexime és una forma d'homofòbia en tant que és una opció política que sotmet aquells que no compleixen la "norma" establerta i que opera a partir d'un "sentiment de superioritat" de l'heterosexual cap a les altres sexualitats, com explica Viñuales. En paraules de Preciado "el discurs heterosexual s'entén com a únic llenguatge biopolític sobre el cos i l'espècie". En aquest sentit, tot aquell que no és heterosexual ha de donar explicacions constantment ja que, per a la majoria de la població, l'opció que *l'altre* sigui homosexual no acostuma a plantejar-se d'entrada. És per això que treballar per acabar amb l'heterosexisme beneficiaria la normalització del fet homosexual.

Especialment important i urgent sembla que és el cas de l'educació, on es replica constantment el model binari (no s'explica que pot haver altres sexes, altres cossos i altres orientacions sexuals, per exemple) i es converteix, sense que en siguem conscients, en un canal que perpetua el missatge sexista. També afecta el col·lectiu sanitari, com cuidadors de gent gran o ginecòlegs, que, en adreçar-se a *l'altre* ho fa considerant-lo heterosexual amb tota la càrrega ideològica que això comporta (recordem aquí la *cadena simbòlica* a la que es referia Viñuales).

Per un altre cantó, també trobem en aquests tres àmbits actituds més agressives de les quals l'emissor n'és perfectament conscient. Afortunadament, no es dóna de forma generalitzada, a diferència de l'heterosexisme. Es tracta de comentaris ridiculitzants, burles i actes clarament discriminatoris. Per exemple, quan es produixin amenaces de comiats o directament comiats del lloc de treball per visibilitzar l'orientació sexual. I de nou es considera urgent la intervenció en les escoles, en tant que nens, nenes i joves que no s'adequen a la "norma", en alguns casos poden rebre insults i, fins i tot, amenaces.

Finalment, sembla que el col·lectiu LGTB ha de debatre sobre la seva organització i estratègia. Per un cantó, es discuteix molt sobre la conveniència o no de tenir espais específics LGTB i en cas que s'entengui que sí, sobre la seva funció.

L'altra gran discussió és sobre la visibilització de la seva orientació sexual com a eina clau per avançar en la normalització del fet homosexual, en tant que és la manera d'acabar amb prejudicis sobre allò desconegut (la majoria coincideix a afirmar que en fer-se visibles, les relacions amb les persones de l'entorn continuen sent agradables o fins i tot millors). També és important la visibilització de personatges rellevants, ja que constitueixen un referent positiu, principalment per als joves que estan en procés de descobrir la seva orientació sexual.

Un cop identificats els àmbits en els que caldria intervenir, podem identificar els agents que hi tenen algun paper i que poden ajudar en la normalització del fet homosexual a Terrassa. Tant els agents responsables com aquells que tenen un rol en aquests àmbits haurien de ser els protagonistes del Pacte per a la Diversitat Sexual, que és el marc on s'haurien de definir les estratègies a seguir per a la normalització del fet homosexual.

Aquestes són les claus per cercar aquells **agents** que haurien d'intervenir en la realització d'un Pacte per a la Diversitat sexual:

Els centres escolars de Primària i Secundària: mestres, pares i mares.

Sanitat, Salut: especialitats com la ginecologia, però també la geriatria, els informants sobre la sexualitat i les malalties de transmissió sexual i al col·lectiu mèdic en general.

Àmbit laboral: patronals i sindicats.

Als agents productors i reproductors del nostre imaginari: culturals, mitjans de comunicació, personal de l'Administració en general, etc.

Associacions LGTB.

Ajuntament de Terrassa: diferents departaments implicats en els àmbits esmentats més amunt (Salut, Serveis Socials, Policia, Servei Diversitat Sexual, Educació, Joventut i Lleure, Servei d'Activitat Econòmica, Cultura, Societat Municipal de Comunicació, Servei d'Imatge i Comunicació, Gent Gran i Ciutadania i Drets Civils).

BIBLIOGRAFIA

Tècniques qualitatives d'investigació. PENALVA, C. i MATEO PÉREZ, M.A. Universitat d'Alacant. Any 2006.

Diagnòstic de les realitats de la població LGTB de Barcelona. COLL-PLANAS, G (coord.) Ajuntament de Barcelona. Any 2009.

Transitant per les fronteres del gènere. Estratègies, trajectòries i aportacions de joves trans, lesbianes i gais. COLL-PLANAS, G. et al. Generalitat de Catalunya. Any 2009.

Homofobia. BORRILLO, D. La biblioteca del ciudadano. Bellaterra. Any 2001.

Lesbofobia. VIÑUALES, O. La biblioteca del ciudadano. Bellaterra. Any 2002.

El respeto a la diversidad sexual entre jóvenes y adolescentes. Una aproximación cualitativa. SANTORO, P. et al. INJUVE. Any 2010.

Aproximació a la situació de l'homofòbia, la lesbofòbia i la transfòbia a Catalunya. PUJOL TARRÉS, J. et al. Generalitat de Catalunya. Any 2010.

Amors diversos. Generalitat de Catalunya. Any 2010.

Transsexualitat, altres mirades possibles. MISSÉ, M. Col·lecció *Textos del Cuerpo*. Editorial UOC. 2012.

Dibuixant el gènere. Textos de COLL-PLANAS, G.; il·lustracions de VIDAL, M. Edicions 96. 2013.

El deseo homosexual. HOCQUENGHEM, G. Editorial Melusina. 2009.

Terror anal: apuntes sobre los primeros días de la revolución sexual. Epíleg de PRECIADO, B. a El deseo homosexual. Editorial Melusina. 2009.

ANNEXOS

ISIDRE COLÀS I CASTILLA, secretari general accidental de l'Ajuntament de Terrassa

CERTIFICO:

Que en la sessió ordinària realitzada per l'Excm. Ajuntament en Ple el dia 28 de juny de 2012, va ser presentada per al seu debat i votació la Proposta de Resolució que seguidament es transcriu:

Atès que el dia 28 de juny es commemora el dia Internacional de l'Orgull Homosexual, Transsexual i Bisexual, amb motiu de la revolta, l'any 1969, a Nova York (EUA).

Atès que aquest dia també té l'objectiu de promoure accions de sensibilització per lluitar contra la discriminació per raó d'opció sexual i/o orientació de gènere arreu del món.

Atès que l'any 2005 es va aprovar la llei 13/2005 que reforma la llei del matrimoni i el converteix en igualitari.

Atès que el 26 de març de 2007 un grup d'experts en drets humans va fer públic un document, conegut com Principis de Yogyakarta, en què es demanava l'aplicació de la legislació internacional en drets humans a les qüestions d'orientació sexual i identitat de gènere i en el que es declarava que les lleis que penalitzen l'homosexualitat i/o identitat de gènere, violen el dret internacional de no discriminació i el de viure sense violència i tortura, així com el dret a la privacitat, a l'accés a la justícia i a no ser detingudes arbitràriament.

Atès que l'Estatut de Catalunya estableix que la competència en l'ensenyament li correspon a la Generalitat de Catalunya.

Atès que el Parlament Europeu va declarar l'homofòbia com un temor i una aversió irracional contra les persones que tenen una opció sexual no heterosexual i que està basada en prejudicis als que compara amb el racisme o la xenofòbia.

Atès que es calcula que cada dos dies alguna persona és agredida al món per actes violents vinculats a l'homofòbia i transfòbia, i Amnistia Internacional denuncia que en més de 70 països es persegueix a les persones per aquestes raons i en 8 països encara existeix la condemna a mort.

Atès que diverses teories psicològiques descriuen aquesta por amb el terme prejudici sexual per referir-se a totes les actituds negatives basades en l'orientació sexual i la identitat de gènere, sempre relacionades amb la intolerància i la discriminació.

Atès que vivim en un dels països del món capdavanters en drets LGTB, gràcies a les polítiques dels anteriors governs i malgrat aquestes polítiques aquest col·lectiu segueix patint discriminacions.

Atès que lamentablement, un membre destacat de la cúria eclesial espanyola va carregar recentment en la seva homilia, retransmesa per la televisió pública estatal, contra l'homosexualitat i el dret de les persones homosexuals, fet que posa de manifest una vegada més la realitat social sobre aquest tema que encara arrossega molts prejudicis entre determinats col·lectius de la societat, i que tenen efectes molt negatius especialment sobre lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals que sovint pateixen discriminacions i menyspreu.

Vistes totes les raons exposades anteriorment,

El Grup Municipal Socialista proposa per a la seva aprovació al Ple de l'Ajuntament de Terrassa els següents

ACORDS

PRIMER.- Sumar-nos a la celebració del dia de l'Orgull LGTB.

SEGON.- Promoure el reconeixement i l'acceptació de la diferència sexual i d'identitat de gènere com un dret irrenunciable per aconseguir la igualtat.

TERCER.- Instar a totes les institucions públiques i jurídiques per actuar davant les agressions per raó d'opció sexual i/o identitat de gènere.

QUART.- Instar al Parlament de Catalunya que tramiti i aprovi definitivament la Llei contra la homofòbia i transfòbia, els treballs de la qual es van iniciar durant l'anterior legislatura.

CINQUÈ.- Demanar a la Conselleria d'Ensenyament l'aplicació d'un protocol per a la prevenció i la detecció de casos d'assetjament per raons d'homofòbia i transfòbia a les escoles, així com mantenir els temes relatius a les persones LGTB i la lluita contra l'homofòbia i transfòbia a l'assignatura d'educació per a la ciutadania.

SISÈ.- Emprendre la coordinació necessària entre els serveis d'infància i adolescència de l'Ajuntament de Terrassa i els centres educatius del municipi per tal de fer front i prevenir possibles casos de bullying LGTBfòbic a qualsevol centre educatiu de la ciutat.

SETÈ.- Fer una crida als agents socials per a què en el procés d'elaboració de convenis col·lectius s'introdueixin clàusules de protecció i no discriminació per opció sexual i identitat de gènere en l'àmbit laboral.

VUITÈ.- Donar suport al matrimoni igualitari, i instar al PP que retiri el recurs d'inconstitucionalitat. Les persones LGTB mereixen la mateixa dignitat i igualtat que qualsevol altra persona.

NOVÈ.- Reconèixer la tasca de les persones i entitats que han treballat i treballen pels drets del col·lectiu LGTB.

DESE.- Promoure a Terrassa un Pacte per a la Diversitat Sexual, en base a una diagnosi de la realitat a nivell local, per tal de poder acordar i implementar amb els agents competents i necessaris les línies estratègiques que vetllin per la igualtat real a la nostra ciutat.

ONZÈ.- Fer arribar aquests acords al Consell Nacional de Lesbianes, Gais, homes i dones Transsexuals i Bisexuals de Catalunya i a l'Àrea per a la igualtat de tracte i no discriminació de les persones lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals (LGTB) del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya."

AIXÍ MATEIX CERTIFICO:

Que un cop sotmeses a votació les propostes d'acord transcrits anteriorment, el Ple de l'Ajuntament, adoptà, per majoria, i d'acord amb el resultat de les votacions separades que en cada cas s'indicaran, els acords que a continuació es transcriuen:

Pàgina 2

1. Adoptat amb els vots favorables dels regidors i regidores pertanyents als grups municipals PSC, ICV-EuIA, CIU i PPC, els acords següents:

PRIMER.- Promoure el reconeixement i l'acceptació de la diferència sexual i d'identitat de gènere com un dret irrenunciable per aconseguir la igualtat.

SEGON.- Instar a totes les institucions públiques i jurídiques per actuar davant les agressions per raó d'opció sexual i/o identitat de gènere.

TERCER.- Instar al Parlament de Catalunya que tramiti i aprovi definitivament la Llei contra la homofòbia i transfòbia, els treballs de la qual es van iniciar durant l'anterior legislatura.

QUART.- Demanar a la Conselleria d'Ensenyament l'aplicació d'un protocol per a la prevenció i la detecció de casos d'assetjament per raons d'homofòbia i transfòbia a les escoles, així com mantenir els temes relatius a les persones LGTB i la lluita contra l'homofòbia i transfòbia a l'assignatura d'educació per a la ciutadania.

CINQUÈ.- Emprendre la coordinació necessària entre els serveis d'infància i adolescència de l'Ajuntament de Terrassa i els centres educatius del municipi per tal de fer front i prevenir possibles casos de bullying LGTBfòbic a qualsevol centre educatiu de la ciutat.

SISÈ.- Fer una crida als agents socials per a què en el procés d'elaboració de convenis col·lectius s'introdueixin clàusules de protecció i no discriminació per opció sexual i identitat de gènere en l'àmbit laboral.

SETÈ.- Reconèixer la tasca de les persones i entitats que han treballat i treballen pels drets del col·lectiu LGBT.

VUITÈ.- Fer arribar aquests acords al Consell Nacional de Lesbianes, Gais, homes i dones Transsexuals i Bisexuals de Catalunya i a l'Àrea per a la igualtat de tracte i no discriminació de les persones lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals (LGTB) del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya."

2. Adoptat amb els vots favorables dels regidors i regidores pertanyents als grups municipals PSC, ICV-EuIA i CIU, l'abstenció dels regidors i regidores pertanyents al grup municipal de PPC, l'acord següent:

"Sumar-nos a la celebració del dia de l'Orgull LGBT."

3. Adoptat amb els vots favorables dels regidors i regidores pertanyents als grups municipals PSC, ICV-EuIA i CIU i amb els vots en contra dels regidors i regidores pertanyents al grup municipal del PPC, els acords següents:

PRIMER.- Donar suport al matrimoni igualitari, i instar al PP que retiri el recurs d'inconstitucionalitat. Les persones LGTB mereixen la mateixa dignitat i igualtat que qualsevol altra persona.

SEGON.- Promoure a Terrassa un Pacte per a la Diversitat Sexual, en base a una diagnosi de la realitat a nivell local, per tal de poder acordar i implementar amb els agents competents i necessaris les línies estratègiques que vetllin per la igualtat real a la nostra ciutat."

I, perquè així consti, signo el present certificat amb el vistiplau de l'alcalde.

Terrassa, 4 de juliol de 2012

El secretari

Vist i plau
L'alcalde - president

Pere Navarro i Morera

ANNEX 2. GUIONS.

GUIÓ SEMI ESTRUCTURAT. FOCUS GROUPS DE DONES LESBIANES.

COM VIVIU A TERRASSA? Imagineu-vos que sóc una reportera de la televisió que us pregunta pel carrer: com viviu a Terrassa? Què diríeu? I si preguntés què és el que més us agrada i què és el que menys, què diríeu?

Què esperem? Detectar problemes degut a la seva orientació sexual.

Si no surt la problemàtica: EXPLIQUEU-ME LA VOSTRA VIDA QUOTIDIANA. Què feu, com, amb qui? Expliqueu-me un dia qualsevol. Per exemple, ahir, o avui, el que volgueu.

Què esperem? Si parlen que fan coses amb la parella, veure si són visibles, si mostren amb normalitat la lesbianitat. Veure situacions, formes de fer, etc, afectades per la seva orientació sexual.

TEMES A EXPLORAR		
ÀMBIT	IMPORTANT	SECUNDARI
ESPAI PÚBLIC	Es visibilitzen? Pq no? Han patit agressions, insults?	
VEÏNATGE		Ho saben? Quina és la reacció? Pq no ho saben?
EDUCACIÓ	Heterosexisme del sistema educatiu? Es parla d'homosexualitat?	Manca de referents de gais i lesbianes?
ÀMBIT LABORAL	Hi ha discriminació? No n'hi ha pq hi ha ocultació? (entenen els acudits com a expressió homòfoba?)	
SALUT	Biaix heterosexista de metges com els ginecòlegs? Dificultats d'entendre's-hi? Constant pressumpció de la seva heterosexualitat?	Poc coneixement de les formes de prevenció de les malalties de transmissió sexual? Teràpies reparatives indirectes?
SECTOR PÚBLIC EN GENERAL	Tracte discriminatori? (policia, per exemple)	
LLEURE	Falten espais de lleure? Calen espais específics? Us sentiu integrades en els diferents espais de lleure?	Aparició d'internet (per a conèixer gent) Es relacionen amb altres lesbianes a través d'internet?
COL·LECTIUS		
GENT GRAN	Residències	Treballadores familiars Espais de lleure (Casals)
JOVES		IES, espais de lleure, internet
LESBIANES		Les "noves" lesbianes són acceptades per les lesbianes de tota la vida? Se'ls perdona haver estat hetero? Violència entre dones? Saben on dirigir-se?

GUIÓ SEMI ESTRUCTURAT. FOCUS GROUP D'HOMES GAIS.

COM VIVIU A TERRASSA? Imagineu-vos que sóc una reportera de la televisió que us pregunta pel carrer: com viviu a Terrassa? Què diríeu? I si preguntés què és el que més us agrada i què és el que menys, què diríeu?

Què esperem? Detectar problemes degut a la seva orientació sexual.

Si no surt la problemàtica: EXPLIQUEU-ME LA VOSTRA VIDA QUOTIDIANA. Què feu, com, amb qui? Explique-me un dia qualsevol. Per exemple, ahir, o avui, el que volgueu.

Què esperem? Si parlen que fan coses amb la parella, veure si són visibles, si mostren amb normalitat l'homosexualitat. Veure situacions, formes de fer, etc, afectades per la seva orientació sexual.

TEMES A EXPLORAR		
ÀMBIT	IMPORTANT	SECUNDARI
ESPAI PÚBLIC	Es visibilitzen? Pq no? Han patit agressions, insults?	
VEÏNATGE		Ho saben? Quina és la reacció? Pq no ho saben?
EDUCACIÓ	Heterosexisme del sistema educatiu? Es parla d'homosexualitat?	Manca de referents de gais i lesbianes?
ÀMBIT LABORAL	Hi ha discriminació? No n'hi ha pq hi ha ocultació? (entenen els acudits com a expressió homòfoba?)	
SALUT	Als centres de salut, s'associa ser gai amb l'VIH? Hi ha haut comentaris en aquest sentit?	Poc coneixement de les formes de prevenció de les malalties de transmissió sexual? Calen campanyes específiques per als gais o estigmatitza més? Teràpies reparatives indirectes? Biaix hetero dels metges? d'uròlegs?
SECTOR PÚBLIC EN GENERAL	Tracte discriminatori? (policia, per exemple)	
LLEURE	Falten espais de lleure? Calen espais específics? Us sentiu integrats en els diferents espais de lleure?	Aparició d'internet (per a conèixer gent) Es relacionen amb altres homes gais a través d'internet?
COL·LECTIUS		
GENT GRAN	Residències	Treballadores familiars Espais de lleure (Casals)
JOVES	Informació VIH	IES, espais de lleure, Internet
GAIS		Existeixen a TRS llocs de pràctiques sexuals considerades molt arriscades? (barebacking) Violència entre homes? Saben on dirigir-se?

GUIÓ SEMI ESTRUCTURAT. ENTREVISTA EXPERTA SERVEI D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT SEXUAL.

INTRODUCCIÓ.

- Motiu de l'entrevista i objectius
- Càrrec concret de l'experta i desde quan l'exerceix
- Qui atén el servei?

PREGUNTES.

- Què ha canviat aquests anys? Evolució o involució i en quins temes? Les problemàtiques continuen sent les mateixes?
- Creus que a Terrassa és fàcil "sortir de l'armari"? Fer-se visible?
- On es produeixen més discriminacions segons la teva experiència?
  - Àmbit laboral
  - Salut
  - Sector públic en general
  - Lleure
  - Espai públic
  - Veïnatge
  - Educació
- Problemàtiques concretes per col·lectius:
  - Gent gran
  - Joves (VIH, sexualitat)
  - Lesbianes
  - Gais
  - Transsexuals
  - Intersexuals
  - Bisexuals
  - Estrangers
- Relació amb el Casal de la Dona

ANNEX 3. DISSENY D'INVESTIGACIÓ (AMPLIACIÓ)

Les persones participants dels tres focus groups les vam contactar a través de diversos canals:

- La coordinadora del Servei d'Atenció a la Diversitat Sexual
- A través de contactes professionals propis del Servei de Ciutadania i Drets Civils
- A través de les entitats del sector a Terrassa (principalment, del Col·lectiu LGTB de Terrassa)

Només la coordinadora del Servei d'Atenció a la Diversitat Sexual coneixia l'objectiu final dels focus group tot i que no va utilitzar aquesta informació per a la captació.

El missatge que es feia arribar als captadors i possibles candidats i candidates a participar en els focus group era el següent (es mostra el missatge per a captar els homes):

Des de l'Ajuntament estem organitzant un grup de discussió amb homes homosexuals que visquin a Terrassa, de màxim dues hores de duració. Concretament cerquem els següents perfils per a realitzar el grup:

- 1 home de **18 a 34 anys**, amb estudis superiors, amb o sense fills a càrrec
- 1 home de 18 a 34 anys, amb estudis secundaris, amb o sense fills a càrrec
- 1 home de 18 a 34 anys, amb estudis primaris o sense estudis, amb fills a càrrec
- 1 home de 18 a 34 anys, amb estudis primaris o sense estudis, sense fills a càrrec

- 1 home de **35 a 55 anys**, amb estudis superiors, amb o sense fills a càrrec
- 1 home de 35 a 55 anys, amb estudis secundaris, amb o sense fills a càrrec
- 1 home de 35 a 55 anys, amb estudis primaris o sense estudis, amb fills a càrrec
- 1 home de 35 a 55 anys amb estudis primaris o sense estudis, sense fills a càrrec

- 1 home **major de 55 anys**, amb estudis superiors, amb o sense fills a càrrec
- 1 home major de 55 anys, amb estudis secundaris, amb o sense fills a càrrec
- 1 home major de 55 anys, amb estudis primaris o sense estudis, amb fills a càrrec
- 1 home major de 55 anys, amb estudis primaris o sense estudis, sense fills a càrrec

Si coneixeu algun home homosexual que compleixi aquestes característiques, agrairem molt que ens en feu arribar el contacte, si l'aviseu prèviament, o que li doneu vosaltres l'adreça o el telèfon següent per a què es posi en contacte amb nosaltres: Maria Cors Pedrol del Servei de Ciutadania i Drets Civils, telf. 93 7315982 (extensió 2865), maria.cors@terrassa.cat.

En aquest grup no es parlarà de l'orientació sexual personal però, això sí, tots els homes que hi participin sabran que ho fan per la seva orientació i, per tant, si no es vol que es conegui la pròpia orientació dins d'aquest grup, no s'ha de venir.

Tot el que es parli en el grup serà del tot confidencial i, un cop arribats al grup, s'explicarà com es farà des del punt de vista metodològic.

La selecció de les **unitats d'anàlisi** va ser **estratègica** (tria intencionada) perquè buscàvem la representativitat tipològica.

Els focus groups i l'entrevista van tenir lloc a dependències municipals.

Les **persones homosexuals participants** havien de fer almenys dos anys que residien a **Terrassa**, tot i que preferíem més anys de residència. Finalment, hi va haver quatre persones que no hi havien nascut a Terrassa, en un cas feia 12 anys que hi residia, en un altre dos anys i mig, en un altre 10 i en un altre 8 anys.

Per a la segmentació socioestructural de les unitats d'anàlisi es va tenir en compte la següent **homogeneïtat**: homes homosexuals residents a Terrassa i dones homosexuals residents a Terrassa. Es va separar per **sexe** per les següents raons:

- Es va considerar que el sexe podia influir clarament en alguns dels aspectes rellevants que afecten les persones homosexuals (per exemple, els temes de salut: ginecologia, per exemple)
- La separació per sexes pot millorar el nivell de confiança en el grup i permetre una major desinhibició.
- De la literatura consultada es desprèn clarament en diverses ocasions que gais i lesbianes no acostumen a treballar conjuntament, hi ha una certa clivella per sexe en aquest col·lectiu (reflex de l'entorn)
- En ser consultat directament al respecte un referent del món gai ens va contestar textualment que *per separat, que els gais "es mengen" les lesbianes, és a dir, monopolitzen els espais.*

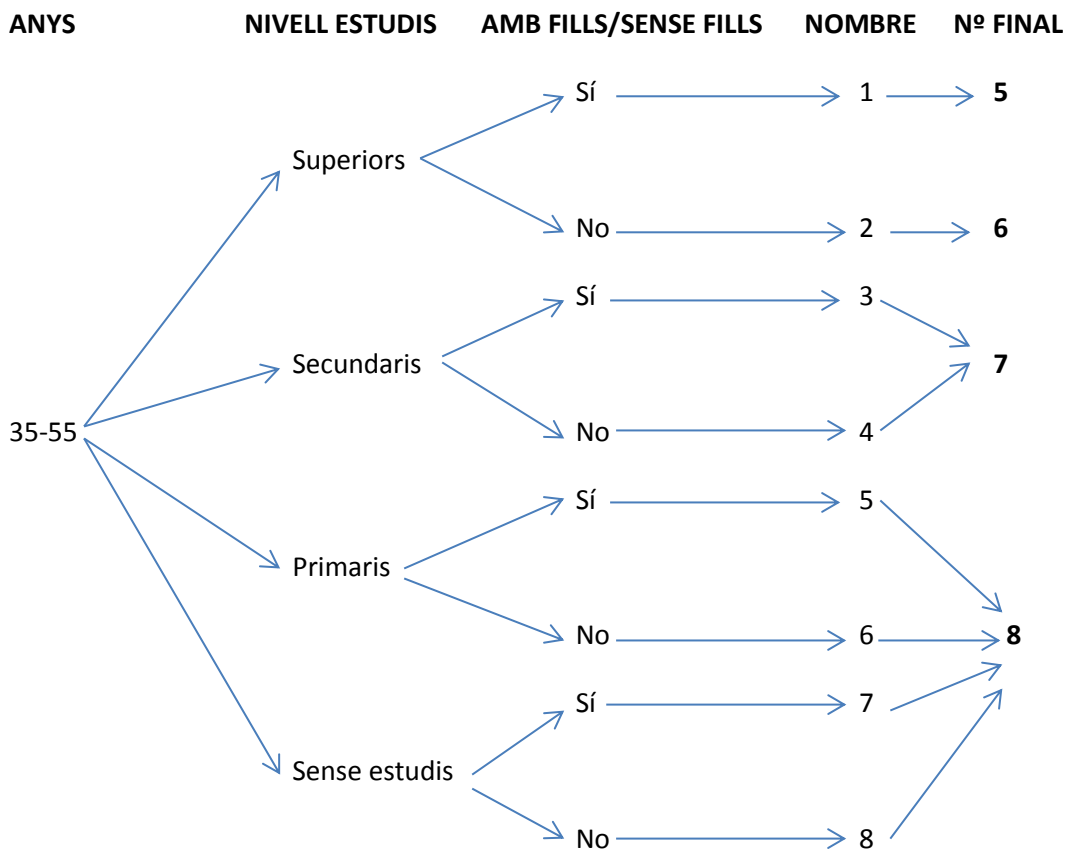
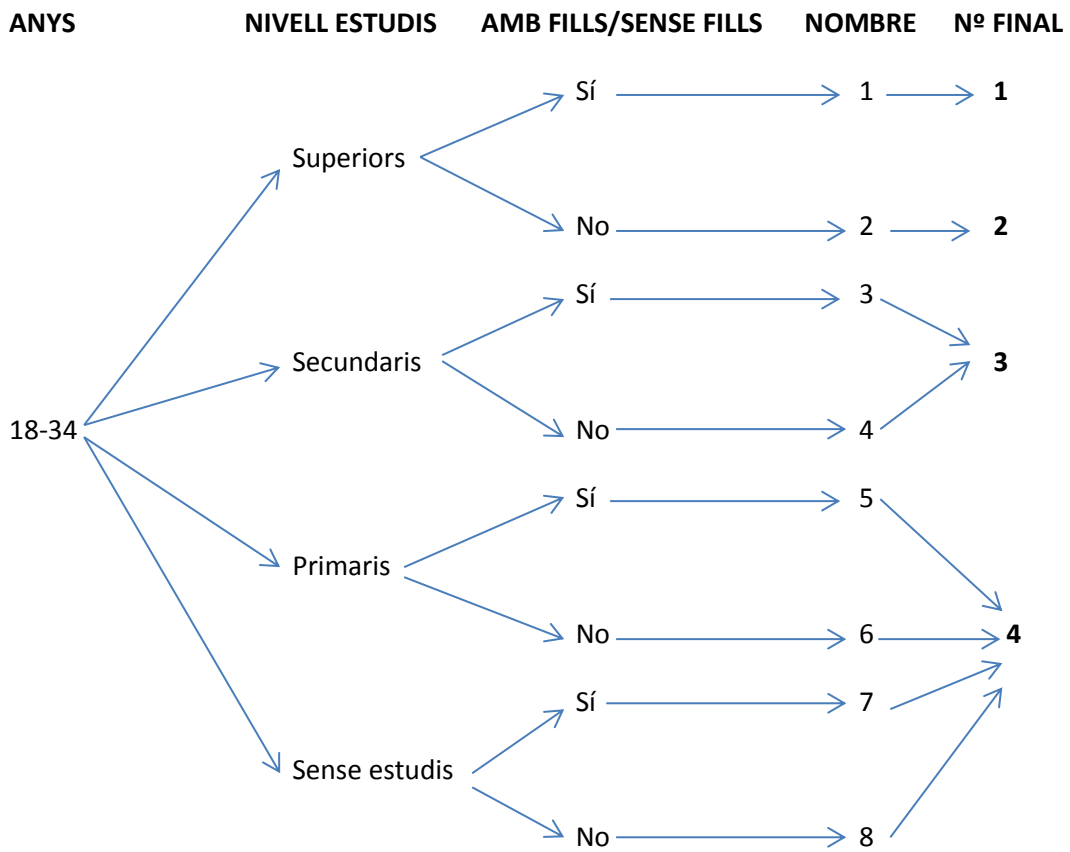
Dins l'homogeneïtat de cada focus group, hi ha una **diferència secundària**: es van tenir en compte l'edat, el nivell d'estudis i si es tenen fills o no per a la segmentació.

El primer focus group de dones lesbianes va tenir lloc al setembre del 2012, en el qual van mancar perfils dels previstos en la segmentació socioestructural tot i que alguns d'ells s'havien captat en el treball de camp però per qüestions d'última hora no van poder assistir. Per això es va decidir realitzar un segon grup que va tenir lloc el 12 de març del 2013.

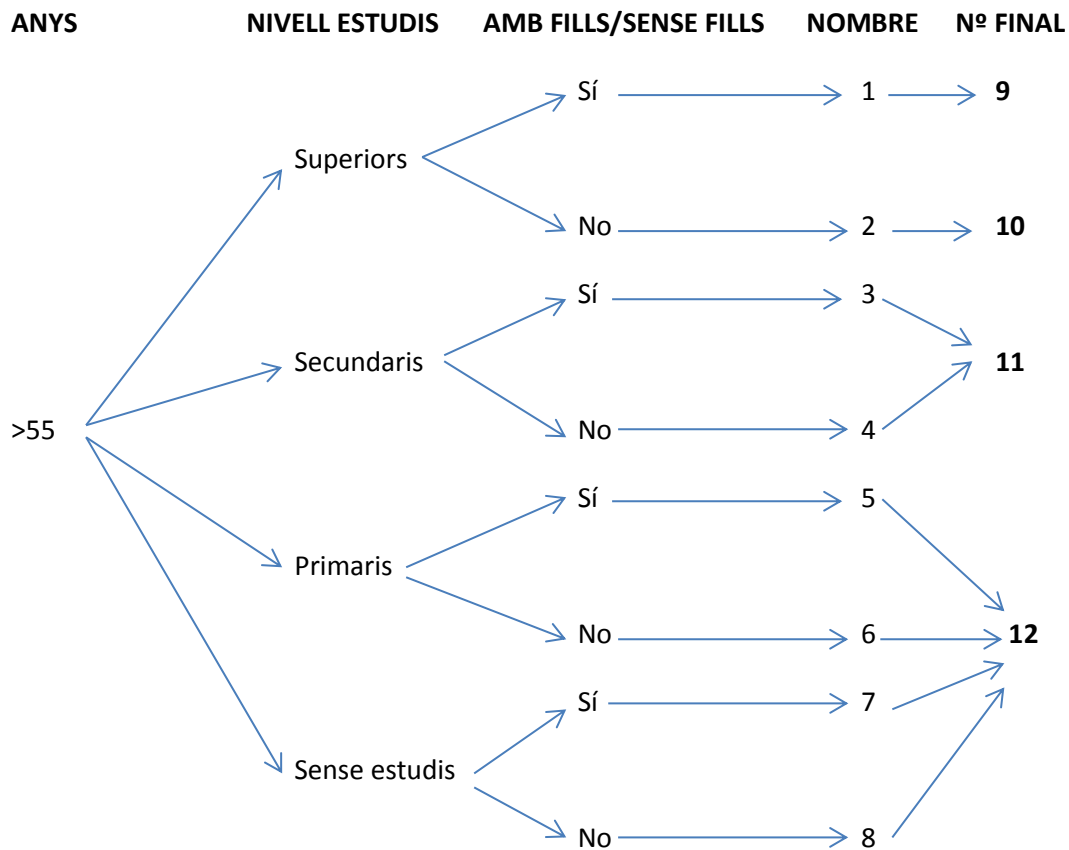
En el cas dels homes, tot i que es van captar més de cinc homes, alguns es concentraven en certs perfils, de manera que finalment es van convocar cinc homes amb perfils diferents, en funció de l'edat, nivell d'estudis i si tenen fills o no. No es va fer cap altre focus group perquè els perfils que manquen no els vam trobar. El grup va tenir lloc el 24 de juliol del 2013.

A l'**entrevista personal a l'experta**, es va posar en pràctica aquesta metodologia mitjançant un guió semi-estructurat amb l'objectiu de contrastar la informació obtinguda (de vegades contradictòria) per la qual cosa el rol de l'entrevistadora va ser més actiu que en els focus groups. L'entrevista va tenir lloc el 30 de juliol de 2013. L'experta és l'assessora i coordinadora del Servei desde la seva obertura al 1997.

Matriu de segmentació socioestructural dels perfils per als focus groups:

S’havien de buscar 12 dones i 12 homes dels perfils indicats. Es van agrupar “sense estudis” i “primaris” per considerar-se pràcticament la mateixa categoria.

Al primer grup de 5 dones el perfils van ser els següents:

- Dona entre 18 i 34 anys amb estudis mitjans sense fills (dona de 20 anys)
- Dona entre 35 i 55 anys amb estudis mitjans amb fills (dona de 49 anys)
- Dona entre 35 i 55 anys amb estudis primaris amb fills (dona de 53 anys)
- Dona major de 55 anys estudis mitjans sense fills (dona de 68 anys)
- Dona major de 55 anys amb estudis primaris amb fills (dona de 61 anys)

Al segon grup els 3 perfils van ser:

- Dona entre 18 i 34 anys amb estudis superiors sense fills (dona de 34 anys)
- Dona entre 35 i 55 anys amb estudis superiors amb fills (dona de 41 anys)
- Dona entre 35 i 55 anys amb estudis superiors sense fills (dona de 47 anys)

Pel que fa al grup dels homes, els 5 perfils van ser:

- Home entre 18 i 34 anys amb estudis mitjans sense fills (home de 20 anys)

Home entre 35 i 55 anys amb estudis superiors sense fills (home de 35 anys)

Home entre 35 i 55 anys amb estudis primaris amb fills (home de 46 anys)

Home major de 55 anys amb estudis mitjans amb fills (home de 69 anys)

Home major de 55 anys amb estudis superiors sense fills (home de 66 anys)

A l'annex 2 es pot consultar els guions semiestructurats dels focus groups i de l'entrevista.